

1 Wat is de aanleiding?

Reiskostenvergoedingen

1.1. Tijdens de totstandkoming van het aangepaste vergoedingensysteem¹ ter uitvoering van de aanbevelingen van de commissie-Van der Meer² hebben de Nederlandse Orde van Advocaten (NOvA) en de Vereniging Sociale Advocatuur Nederland (VSAN) aandacht gevraagd voor de vergoeding van reiskosten, aangezien de vergoeding van € 0,09 per kilometer conform CAO Rijk niet in lijn zou zijn met de daadwerkelijke kosten. Zij hebben daarbij geadviseerd tot aansluiting bij de maximale belastingvrije kilometervergoeding van € 0,19 per kilometer.³ Op 23 november 2022 heeft de Minister voor Rechtsbescherming aangekondigd de koppeling met de CAO Rijk te willen doorbreken en te komen tot een uniform kilometertarief door dat te koppelen aan de belastingvrije vergoeding.⁴

1.2. Daarnaast heeft de regeling in het Bvr van de vergoedingen voor het reistijdverlet en de reiskosten van rechtsbijstandverleners die met toestemming van de raad reizen naar asielzoekers ten behoeve van rechtsbijstandverlening tijdens het onderzoek naar hun asielaanvraag, door de redactie van de desbetreffende bepalingen in het Bvr in de praktijk tot onduidelijkheden geleid.⁵

Piketrechtsbijstand bij vervolghooren

1.3 Bij de implementatie van Richtlijn (EU) 2016/800 in de Wet waarborgen kinderen in strafrechtelijke procedures in 2019 is aangesloten bij de bestaande puntenvergoeding voor piketrechtsbijstand aan aangehouden minderjarige verdachten tijdens politieverhooren. Nadien is onderkend dat rechtsbijstandverlening aan minderjarige verdachten meer werkzaamheden met zich meebrengt dan aanvankelijk was voorzien.⁶ De vergoeding van 1,5 punt voor verhoorbijstand bij lichte en middelzware jeugdstrafzaken (B- en C- zaken) bleek ontoereikend in zaken waarin de aangehouden minderjarige na een eerste verhoor door de politie wordt onderworpen aan één of meer vervolghooren. Hierop is in september 2019 tijdelijk voorzien in een aanvullende vergoeding van 1,5 punt per vervolghoор van een aangehouden minderjarige verdachte in middelzware en lichte zaken.⁷ Deze gedragslijn is in 2022 geëvalueerd. Daarnaast is uit de monitor rechtsbijstand bij politieverhoor gebleken dat er bij zwaardere feiten vaker sprake is van een of meer extra verhooren. Gemiddeld is daarbij sprake van 1,3 verhooren per zaak. Daardoor worden de 3 punten die in A-zaken en 1,5 punten voor B-zaken bij meerderjarige verdachten worden vergoed, niet als toereikend beschouwd.

Tijdschrijfgegevens voor periodieke evaluatie van de vergoedingensystematiek

1.4. De Commissie-Van der Meer heeft geconstateerd⁸ dat als gevolg van het ontbreken van een wettelijke verplichting tot periodieke evaluatie van de puntentoekenning lange tijd geen evaluatie en geen afgewogen wijzigingen hebben plaatsgevonden, en heeft aanbevolen een systeem voor een periodieke evaluatie van het vergoedingensysteem te creëren.⁹ Dit vergt betrouwbare gegevens met betrekking tot de bestede tijd. De commissie heeft aanbevolen dat een deugdelijk gespecificeerde urenverantwoording wordt meegezonden als voorwaarde voor de vaststelling van de vergoedingen.¹⁰ Toegezegd is deze aanbevelingen te betrekken bij de verdere vernieuwing van het stelsel van gesubsidieerde rechtsbijstand.¹¹

Zittingstoelagen asiel

1.5. Ter uitvoering van aanbeveling 16 van de commissie-Van der Meer zijn werkzaamheden van rechtsbijstandverleners met betrekking tot voorlopige voorzieningen in asielzaken verdisconteerd

¹ Zie het Besluit van 7 juli 2022 tot wijziging van het Besluit vergoedingen rechtsbijstand 2000, het Besluit toevoeging mediation en het Vreemdelingenbesluit 2000 in verband met aanpassing van de vergoedingen van rechtsbijstandverleners en mediators, Stb. 2022, 295.

² Andere tijden; eindrapport aan van de Commissie evaluatie puntentoekenning gefinancierde rechtsbijstand (bijlage bij Kamerstukken II 2017/18, 31 753, nr. 142).

³ https://www.internetconsultatie.nl/vergoedingen_rechtsbijstandverleners_en_mediators/b1

⁴ Kamerstukken II 2022/23, 31753, nr. 267. Zie ook de achtste voortgangsrapportage stelselvernieuwing rechtsbijstand (bijlage bij Kamerstukken II 2022/23, 31753, 268).

⁵ Zie ABRvS 3 november 2021, ECLI:NL:RVS:2021:2427.

⁶ Zie onder meer de brief van de Minister voor Rechtsbescherming van 2 september 2019, Kamerstukken II 2018/2019, 31 753, nr. 178.

⁷ Die gedragslijn is nadien neergelegd in de *Beleidsregel van de Raad voor Rechtsbijstand tot verstrekking van subsidie aan advocaten die rechtsbijstand geven aan aangehouden minderjarigen tijdens het politieverhoor* van 28 oktober 2020, [Beleidsregel jeugdstrafpiket - raadvoorrechtsbijstand.org](#).

⁸ Paragraaf 4.3.4 van het eindrapport.

⁹ Aanbeveling 46 van de Commissie-Van der Meer.

¹⁰ Aanbeveling 47 en paragraaf 6.15 van het eindrapport.

¹¹ Zie onder meer de brief van 2 november 2021, Kamerstukken II 2020/21, 31753, nr. 239, en de NvT bij het Besluit van 7 juli 2022, Stb. 2022, 295.

in de forfaits voor de asielprocedures in de hoofdzaak, tenzij het verzoek om de voorlopige voorziening afzonderlijk - anders dan gevoegd, gelijktijdig, aansluitend of nagenoeg aansluitend met de hoofdzaak - ter zitting is behandeld. In dat laatste geval wordt voor de behandeling van de voorlopige voorziening een toeslag van vier punten toegekend.¹² In dergelijke gevallen kan derhalve sprake zijn van twee zittingen. Dit kan in voorkomend geval leiden tot het misverstand als zou in gevallen waarin deze toeslag van vier punten wordt toegekend, ook een zittingstoeslag van twee en een halve punt wordt toegekend, waardoor de toeslag voor de afzonderlijke behandeling van de voorlopige voorziening in totaal zes en een halve punt zou bedragen.

Toeslag na intrekking beschikking hangende (hoger) beroep

1.6. Ter uitvoering van aanbeveling 18 van de commissie-Van der Meer wordt een toeslag van 2,5 punten toegekend voor aanvullende rechtsbijstand indien een asielzoeker na gegrondverklaring van het (hoger) beroep aanvullend wordt gehoord en er mogelijk een nieuwe zienswijze wordt uitgebracht. In de praktijk komt het ook voor dat de IND de beschikking op de asielaanvraag hangende het beroep of hoger beroep intrekt, een aanvullend nader gehoor afneemt en eventueel een hernieuwd voornemen uitbrengt om de asielaanvraag niet in te willigen. Ook in dergelijke gevallen "herleeft" de aanvraagprocedure en moet de rechtsbijstandverlener extra werkzaamheden verrichten in het kader van het aanvullende nader gehoor en/of het nieuw voornemen.

Administratieve vergoedingen

1.7. In een aantal gevallen wordt geen toeslag voor administratieve kosten die in het kader van de rechtsbijstandverlening worden gemaakt, omdat rechtsbijstandverleners in die gevallen nauwelijks of geen administratieve kosten maken voor het aanvragen van de toevoeging. Naast de zogeheten ambtshalve toevoegingen gaat het hierbij om toevoegingen in het kader van de aanvraag om een verblijfsvergunning asiel voor bepaalde tijd. Sindsdien 2020 wordt voor rechtsbijstandverlening bij herhaalde asielaanvragen weer een aparte toevoegingaansvraag ingediend, waarvoor in de praktijk ook weer een administratieve vergoeding wordt toegekend.¹³ De regeling in het Bvr is hierop nog niet aangepast.

Overigen

1.8. Enkele begrippen en procedures in de definitie van het procedurebegrip (art. 1 Bvr) en de uitzondering op de toekenning van de administratieve vergoeding (art 27 lid 2 Bvr) zijn al enige tijd gedeeltelijk achterhaald. Daarnaast is in de nieuwe bijlage bij het Bvr een vergoeding opgenomen voor een procedure die al enige tijd niet meer bestaat (rij A17) en is een onjuiste beschrijving van een procedure opgenomen (rij A07).

2 Wie zijn betrokken?

Rechtsbijstandverleners en mediators die werkzaam zijn in het stelsel van gesubsidieerde rechtsbijstand, de raad voor rechtsbijstand, de Nederlandse Orde van Advocaten, Vereniging Sociale Advocatuur Nederland, de Mediatorsfederatie Nederland en de Nederlandse Mediatorsvereniging.

3 Wat is het probleem?

De huidige reiskostenvergoeding van € 0,09 per kilometer conform CAO Rijk sluit onvoldoende aan bij de daadwerkelijke kosten. De vergoedingen voor rechtsbijstandverlening tijdens vervolghoren in piketzaken zijn ontoereikend. De voor periodieke monitoring en evaluatie van de vergoedingen i.r.t. de daadwerkelijke tijdbesteding door rechtsbijstandverleners en mediators noodzakelijke tijdschrijfgegevens worden niet stelselmatig aangeleverd en vergaard. De regeling van de vergoedingen voor het reistijdverlet en de reiskosten van rechtsbijstandverleners die naar asielzoekers reizen, en de regeling van toeslagen bij voorlopige voorzieningen in asielzaken zijn onvoldoende helder geredigeerd. Het Bvr behoeft op enkele punten technische verbeteringen en actualisering.

4 Wat is het doel?

Het doel is verbetering van de vergoedingen van reiskosten en van rechtsbijstandverlening tijdens vervolghoren in piketzaken, invoering van een verplichting om tijdschrijfgegevens aan te leveren t.b.v. de monitoring en evaluatie van de vergoedingensystematiek, verduidelijking en het herstellen van enkele technische gebreken in het Bvr.

¹² Zie het Besluit van 7 juli 2022 tot wijziging van het Besluit vergoedingen rechtsbijstand 2000, het Besluit toevoeging mediation en het Vreemdelingenbesluit 2000 in verband met aanpassing van de vergoedingen van rechtsbijstandverleners en mediators, Stb 2022, 295.

¹³ Zie Stb. 2011, nr. 378.

5 Wat rechtvaardigt overheidsinterventie?

Het stelsel van vergoedingen voor rechtsbijstandverleners en mediators is grotendeels geregeld in het Besluit vergoedingen rechtsbijstand 2000 (Bvr 2000) en het Besluit toevoeging mediation (Btm). Aanpassing van die algemene maatregelen van bestuur vergt overheidsinterventie.

6 Wat is het beste instrument?

Het stelsel van vergoedingen voor rechtsbijstandverleners en mediators is geregeld in het Bvr 2000 en het Btm. Wijziging daarvan geschiedt bij amvb.

7 Wat zijn de gevolgen?

De vergoeding van reiskosten worden in het overgrote deel van de zaken verhoogd van € 0,09 naar € 0,22 per kilometer. In een zeer klein deel van de piketzaken wordt de vergoeding verlaagd van € 0,37 naar € 0,22 per kilometer per kilometer. Voor rechtsbijstand bij vervolghoren van aangehouden (minderjarige en meerderjarige) verdachten wordt een aanvullende forfaitaire toeslag van 1,5 punt toekend. Tijdschrijfgegevens worden stelselmatig aangeleverd bij de raad voor rechtsbijstand t.b.v. monitoring en evaluatie.